

Minttu Vettenterä
Gerbiilifakta

Gerbiilifakta

Minttu Vettenterä

Tekstit ja kuvat	Minttu Vettenterä
Kustantaja:	Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi
Valmistaja:	Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa
ISBN:	978-952-498-222-1

Aluksi - kirjoittajasta

Hei. Olen Minttu. Minulla on kaksi koiraa, kaksi degua, kaksi bushy tailed jirdiä, kaksi marsua ja pari kalaa akvaariossa. Niin – ja noin 30 gerbiiliä. Aikuisena, kolmen lapsen äitinä, olen hiukan liian vanha esittelemään itseni tähän tapaan, mutta tutustuessa tämäkin toki tulee ilmi. Siinä vaiheessa nousee väistämättä esiin kysymys: miksi? Jyräjät mielletään lasten lemmikeiksi. Jos niitä sattuukin aikuisella olemaan, niin eikö kaksi gerbiiliä tai marsua olisi riittänyt?

Vastaukseksi yritän parhaani mukaan kertoa harrastuksestani gerbiilien parissa. Jos aloitin vuonna 1997 alkaneesta gerbiilikasvatuksesta, joudun nopeasti kuvailemaan, ettei kyse ole vain satunnaisten urosten ja naaraiden asumisesta yhdessä. Ei, ei. Urokset ja naaraat eivät asu yhdessä pitkiä aikoja, jos asuvat ollenkaan. Parit valitaan tarkkaan tavoitteena kasvattaa mahdollisimman hyviä lemmikkejä ja rotumääritelmää vastaavia eläimiä.

Tässä vaiheessa onkin hyvä kysyä, että mikä on rotumääritelmä ja mitä sillä tehdään? Gerbiiliä verrataan rotumääritelmään näyttelyissä. Silloin voidaanankin jo pyöritellä silmiä. Onko niillä näyttelyitäkin? Moni keskivertotuttu voi ajatella kuululleensa jo tarpeeksi, mutta kun ihmiseltä kysyy tämän intohimosta, on jo liian myöhäistä. Niinpä kerron opiskelleeni pitkään gerbiilien viralliseksi tuomariksi, toimineeni aktiivisesti Suomen Gerbiiliyhdistyksessä mm. hallituksessa, jalostusneuvojana, lehden päätoimittajana ja vastannut yhdistyksen neuvonpuhelimeen.

Kaikesta tästä on lähtöisin tämä kirja. Siitä lähtien, kun harrastukseni aloitin, on gerbiilin ystävien keskuudessa ollut selvä kirjan tarve. Kirjan, joka käsittelee gerbiilien hoitoa, kasvatusta ja harrastamista suomalaisesta näkökulmasta, juuri niillä tavoilla,

jotka meillä Suomessa on hyväksi havaittu. Valitettavasti aloitteleva harrastaja törmää usein ”vääriin faktoihin”, jotka elävät ja rehottavat vuodesta toiseen.

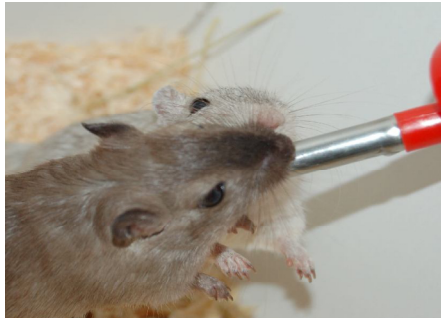
Tähän kirjaan olen halunnut koota sen tiedon ja kokemuksen, joka minulla on gerbiileistä. Jossain kohdin olen käyttänyt apuna Suomen suurinta gerbiililaiheista internetfoorumia gerbiili.infoa (www.gerbiili.info), jossa valvojana olen nähnyt, millaisten kysymysten eteen gerbiilien omistaja useimmiten joutuu. Tämän kirjan tiedoista iso kiitos kuuluu kaikille Suomen aktiivisille gerbiiliharrastajille, jotka ovat jakaneet kanssani kokemuksiaan kaikki nämä vuodet.

Somerolla 8.9.2009

Minttu Vettenterä
– minttis / Hobitinkolon Gerbiilit

Sisällysluettelo

Aluksi	5
Gerbiilien perushoito	7
Perustietoa gerbiileistä	9
Vääriä väittämiä gerbiileistä	9
Mitä gerbiili tarvitsee?	12
Gerbiili tulee taloon	16
Ruokinta	19
Käsittely	21
Terveydenhoito ja sairaudet	23
Terraarion siivous	34
Kynsien leikkaus	34
Gerbiilin peseminen	35
Virikkeet	35
Gerbiilit ja muut eläimet	40
Gerbiilien totuttaminen toisiinsa	41
Yksinäinen gerbiili	42
Gerbiilit lomalla	43
Gerbiilin käyttäytyminen	44
Gerbiiliharrastus Suomessa	47
Suomen gerbiiliyhdistys ry	48
Näyttelyt	48
Muu toiminta	52
Gerbiilin rekisteröinti	54
Tuomariksi	55
Yhdistykset	55
Lisäntyminen, kasvatust ja genetiikka	57
Gerbiilit saavat poikasia	58
Poikueen kasvattamisesta jalostukseksi	65
Väriesittely	68
Gerbiiligenetiikka	76
Degut ja harvinaiset hyppymyyrät	87
Degu	88
Harvinaiset hyppymyyrät	96
Bushy tailed jirdit	97
Crassukset	101
Duprasit	104
Paksuhiekkarotat	108
Perpallidukset	111
Persian jirdit	115
Shawin jirdit	117
Harvinaisista hyppymyryistä	121
Kuvissa esiintyvät eläimet	122
Lähteet ja asiantuntijat	123
Hakemisto	124

Ensimmäinen osa:
Gerbiilien perushoito

Gerbiili

Gerbiili on ihastuttava pikkujyrsijä, joka on vakiinnuttanut paikkansa suosituimpien lemmikkijyrsijöiden joukossa, eikä ihme: gerbiilit ovat pieniä ja söpöjä. Ne kesyntyvät helposti, ovat helppohoitoisia ja melkein hajuttomia. Gerbiilin puuhakas ja utelias luonne on hurmannut monet pienet ja isot. Niitä on mukava käsitellä ja pikkuotusten puuhia seuratessa kuluu aika kuin siivillä. Hyvin harvalla ne ensimmäiset gerbiilit jäävät viimeisiksi, niin hurmaavia otuksia ne ovat. Varo siis, näihin tupsuhäntiin jää koukkuun!

Mongolian aroilta kotoisin olevan gerbiilin tie lemmikiksi on ollut pitkä. Gerbiilit löysi ranskalainen lähetyssaarnaaja Pere Armand David vuonna 1897. Hän lähetti eläimiä Luonnontieteelliseen museoon Pariisiin Henri Milne-Edwardsille. Milne-Edwards antoi niille nimen *Meriones Unguiculatus*, joka tarkoittaa pientä kynnellistä soturia. Katsellessa takajaloillaan seisovaa, uteliaana ympäristöään tarkkailevaa gerbiiliä, on

helppo kuvitella, mistä se on nimensä saanut. Lemmikkigerbiilin luonnetta nimi ei kuitenkaan voisi paljon huonommin kuvaila. Ihmisiin tottunut gerbiili on ihana lemmikki, josta taistelijaluonnetta saa hakea. Gerbiilien maailmanvaltaus ei kuitenkaan alkanut vielä Ranskan matkalta. Vuonna 1935 japanilainen Kasugo pyydysti kaksikymmentä pariskuntaa. Näiden jälkeläisiä vietiin vuonna 1954 U.S.A:han. Euroopan valloitus alkoi 1964 Iso-Britaniasta, josta gerbiilit ovat levinneet yli Euroopan. Suomeen gerbiilit saapuivat 1970-luvun alkupuolella.

Gerbiilien yleistymisen myötä on myös harrastustoiminta lajin ympärillä kehittynyt ja laajentunut. Nykyisin ympäri maailmaa toimii useita gerbiiliyhdistyksiä, jotka järjestävät mm. näyttelyitä. Suomalainen gerbiiliharrastus alkoi jo 1980-luvun lopulla Suomen Jyrsijäliiton alaisena. Alkuun gerbiilit kuuluivat kesyrottayhdistykseen alajaoksena. Vuonna 1992 perustettiin viimein Suomen Mongolian Gerbiiliyhdistys ry. Nykyinen nimi Suomen Gerbiiliyhdistys ry. virallistettiin vuonna 2001.

Perustietoa gerbiileistä

Tämä kirja sisältää paljon gerbiilien perushoitoon liittyvää tietoa, jota jokainen gerbiilinomistaja tarvitsee; ruokinta, tarvikkeet ja käsittely sekä paljon muuta. Koskaan ei voi painottaa tarpeeksi sitä, että gerbiili on laumaeläin. Vaikka jossain kohdin puhuttaisiin gerbiilistä yksikössä, niitä tulisi aina olla vähintään kaksi. Lemmikki-gerbiilejä tulisi ostaa kaksi urosta tai kaksi naarasta. Myös isommat laumat tulevat kyseeseen, mutta näistä lisää myöhemmin.

Gerbiili on helppo lemmikki. Se sopii varmasti useimmille. Aina on tietysti hyvä kysyä itseltään mitä eläimeltä haluaa. Jos tahtoo lemmikin, joka viihtyy sylissä rapsuteltavana ja pajattavana, gerbiili ei välttämättä ole oikea valinta. Gerbiilit ovat vilkkaita, puuhakkaita ja uteliaita eläimiä, jotka tarjoavat omistajalleen paljon hupia, jos niiden puuhia tahtoo seurailta sivusta. Totta kai gerbiilejä voi myös käsitellä ja pitää sylissä, mutta varsinaiseksi sylittelylemmikiksi esimerkiksi rotat tai marsut ovat sopivampia.

Gerbiilin keski-ikä on 2,5-3,5 vuotta, jotkin yksilöt saattavat elää pidempäänkin. Miltä tuntuu olla vastuussa elävästä eläimestä nuo vuodet? Gerbiili on helppo lemmikki, mutta vaatii kuitenkin aikaa, rahaa, vaivaa ja huolenpitoa.

Mitä mieltä perheenjäsenet ovat gerbiilistä? Aikuinen voi kantaa kotiinsa niin paljon eläimiä kuin haluaa. Aina tulisi ottaa huomioon myös muiden perheenjäsenten mielenpiteet. Perheessä, jossa muut vastustavat eläinten ottamista, voi kehkeytyä hankalia tilanteita. Eteenkin jos kyse on lapsen lemmikistä, josta vanhemmat eivät välitä. Alaikäinen voi hoitaa eläimensä todella hyvin, mutta vastuu lemmikistä on aina huoltajalla. Kaikki voi mennä hyvin, mutta entä jos

lemmikki sairastuu? Eläimen on saatava tarvitsemaansa hoitoa ja se voi olla kallista. Valitettavan usein vanhemmat, jotka ovat suhtautuneet vastentahtoisesti eläimen hankintaan, ajattelevat, että on halvempaa ostaa uusi kuin hoitaa vanhaa. Tämä ei kuitenkaan ole yhdenkään elävän eläimen arvon mukaista.

Entä eläimen tarvitsemat olosuhteet? Halvalta vaikuttavasta lemmikistä voi koitua suuria kustannuksia, kun ostetaan tarpeeksi iso terraario ja kaikki tarvikkeet. Loppujen lopuksi gerbiilin pitäminen on varsin halpaa (jos se ei satu sairastumaan). Kaksi tai kolme gerbiiliä syövät hyvin vähän, ja purujakin joutuu vaihtamaan vain kerran 3-4:ssä viikossa.

Entä lomahoito? Kuka hoitaa eläimiä matkojen ajan? Tähän kysymykseen yleensä löytyy ratkaisu, mutta mieti asiaa etukäteen niin se ei tule eteen ensimmäisen loman ollessa ajankohtainen.

Vääriä väittämiä gerbiileistä

Gerbiilejä hankkiessa tulisi kerätä mahdollisimman paljon tietoa gerbiileistä. Joskus voi törmätä ristiriitaisiin väitteisiin, ja olisi-kin tärkeää ymmärtää, ettei kaikki saatavilla oleva tieto aina ole oikeaa. Seuraavaksi väitteitä, jotka tuntuvat elävän voimakkaina vuodesta toiseen.

Gerbiiliurokset tappelevat

Tämä on yleisimpiä luuloja, joiden mukaan naaraita tulisi ottaa kaksi, uros yksittäin. Todellisuudessa uroksia voi pitää ihan yhtä hyvin laumoissa kuin naaraitakin. Itse asiassa urokset hyväksyvät yleensä uudet poikaset seurakseen helpommin kuin naaraat. Myös gerbiiliurokset on laumaeläin ja tarvitsee seuraa.

Gerbiileille sopiva asumus on häkki

Älä mene tähän halpaan. Gerbiilin ihanneasumus on terraario, eli lasinen tai muovinen läpinäkyvä laatikko, jossa on verkkokansi. Gerbiilit ovat hyppymyyriä, jotka tykkäävät kaivaa ja tehdä tunneleita. Häkissä kaikki purut lentävät pitkin poikin huonetta, eikä tunnelien teko onnistu. Lisäksi gerbiilit ovat melko kömpelöitä otuksia verrattuna esimerkiksi hiiriin, eivätkä nauti samalla tavalla kiipeilystä. Sen sijaan gerbiilit voivat innostua nakertamaan häkin kaltereita, josta pahimpana seurauksena on kuonon tulehtuminen eli nokkatauti.

Gerbiilisarukset eivät tee poikasia

Gerbiili ei tee sen kummempaa eroa lisääntymiskäyttäytymisessään siinä, onko toista sukupuolta oleva kaveri sen isä, veli, tati tai serkku. Jos samaan terraarioon ottaa uroksen ja naaraan, poikasia tulee luultavasti ennemmin tai myöhemmin. Jos otat luovutusikäisen uroksen ja naaraan tulet luultavimmin saamaan poikasten lisäksi harmia ja murhetta. Naaraan oma kehitys kärsii liian aikaisesta poikasten saamisesta ja jatkuva lisääntyminen on aina riski sen terveydelle. Sisaruspareissa sisäsiittoisuus voi tuoda mukanaan muita ongelmia.

Naaraspari on luonnoton yhdistelmä

Väitteen mukaan urokset tappelevat, ja ainoa tapa pitää laumaeläimiä on ottaa uros ja naaras. Gerbiilin olosuhteet terraariossa ovat hyvin kaukana sen oikeasta elinympäristöstä, ja siksi laumassa on mahdotonta lähteä jäljittelemään niiden luonnollisia tapoja. Urokset ja naaraat viihtyvät hyvin oman sukupuolensa edustajien kanssa. Pidemmällä aikavälillä luultavasti jopa paremmin kuin urosnaaras-pari, jossa ennemmin tai myöhemmin tulee jatkuvan poikasten saannin vuoksi ongelmia.

Gerbiili ei sovi lapselle lemmikiksi, koska se puree

Kyllä, gerbiili voi purra, jos se ei ole totuttanut ihmisiin tai sitä on kohdeltu huonosti. Gerbiili voi purra myös, jos sitä käsittelee niin, että se pelkää tai siihen sattuu. Eläin, joka on poikasesta asti saanut kontaktin ihmisiin, jota ei ole sen kummemmin laininlyöty ja jota osataan käsitellä oikein, ei yleensä puree.

Kasvattajalta ostettu gerbiili maksaa paljon

Vuonna 2009 kasvattajalta ostettu gerbiili maksoi keskimäärin 15-20e. Eläinkauppojen hintahaitari on ollut n. 8-30e. Viralliselta Suomen Kani- ja jrsijäliiton hyväksymältä kasvattajalta ostettu gerbiili on useimmiten rekisteröity ja mukaan saa sukutaulun. Rekisteröinnistä löydät lisää sivulta 54.

Gerbiilit eivät aiheuta allergiaa / Gerbiilit ovat pahiten allergisoivia jrsijöitä

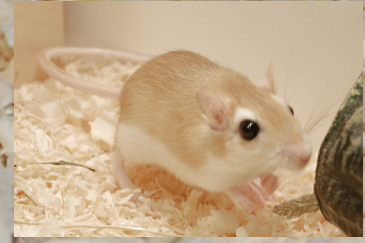
Kumpaakin väitettä kuulee, mutta kumpikaan ei pidä paikkansa. Missään tapauksessa gerbiilit eivät ole eniten allergisoivia jrsijöitä, ja monet allergikot ovat pitäneet onnistuneesti gerbiilejä. Suurimman ongelman gerbiilien kanssa usein aiheuttaakin puupöly, eivät gerbiilit. Puupölyongelmaa voi yrittää hoitaa käyttämällä kuivikkeena haapahaketta. Jos sinulla on todettu eläinallergiaa ja mietit gerbiilien hankkimista, kannattaa kysellä voisitko saada jostain gerbiilit hoitoon muutamaksi viikoksi, jolloin voisit testata tuleeko niistä ongelmia. Kasvattajan kanssa saa usein sovittua, että gerbiilit tulevat koeajalle ja jos allergiaoireita ilmenee, eläimet saa palauttaa.

Urokset haisevat enemmän kuin naaraat

Todellisuudessa gerbiilit ovat melko hajuttomia. Toki niidenkin terraarion saa haisemaan, jos sitä ei siivoa tarpeeksi usein. Jos kysellään gerbiilien omistajilta kummat haisevat enemmän, yleensä noin puolet vastaa jista sanoo urokset ja toinen puoli naaraat.

Gerbiilifakta on jokaisen gerbiilien ystävän perusteos. Ei ole väliä oletko vasta tutustumassa gerbiileihin vai jo menettänyt sydämesi näille ihastuttaville tupsuhännille. Kirjasta löytyy runsaasti tietoa perushoidosta aivan alusta alkaen, sekä gerbiiliharrastuksesta Suomessa - yhdistyksestä ja näyttelyistä. Kasvatusosiosta löydät ohjeita alkuun, perusgenetiikkaa sekä kuvallisen väriesittelyn.

Kirja esittelee myös uudemmat lemmikkilajit - degut, bushy tailed jirdit, crassukset, duprasit, paksuhiekkarotat, perpallidukset, persian jirdit ja shawin jirdit.

ISBN-13: 9789524982221